

NYE VEIER AS
Tangen 76
4608 KRISTIANSAND S

Saksbehandler, innvalgstelefon
Tore Haugen, +47 73199200

Nye Veier AS - utslippstillatelse for midlertidig anleggsarbeider på E6 langs strekningen Ulsberg – Vindåsliene i Midtre Gauldal og Rennebu kommuner

Fylkesmannen fatter vedtak om gebyr på kr. 33.300-, for saksbehandlingen

Vi viser til søknad fra Nye Veier AS av 17.6.2020.

Vedtak

Fylkesmannen i Trøndelag har gjennomgått søknaden og gir i medhold av forurensningsloven §§ 11 og 16 Nye Veier AS utslippstillatelse for anleggsvirksomhet i forbindelse med utbygging av ny E6 mellom Ulsberg – Vindåsliene.

Søker må også sørge for å innhente nødvendige tillatelser fra andre aktuelle myndigheter.

Tillatelsen gjelder fra dags dato og forutsetter at alle nødvendige renseinstallasjoner er etablert og satt i drift før arbeidet starter ved anlegget (som kan medføre utslipp).

Det understrekes at all forurensning fra bedriften isolert sett er uønsket. Selv om utslipp holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter bedriften å redusere utslippene så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Det samme gjelder utslipp av komponenter det ikke uttrykkelig er satt grenser for gjennom særskilte vilkår.

At forurensningen er tillatt, utelukker ikke erstatningsansvar for skade, ulemper eller tap forårsaket av forurensningen, jf. forurensningsloven § 56. I tillegg til de krav som følger av tillatelsen, plikter bedriften å overholde forurensningsloven og produktkontrollloven samt forskrifter som er hjemlet i disse lovene. Enkelte av forskriftene er nevnt i tillatelsen. For informasjon om øvrige regler som kan være aktuelle for bedriften, viser vi til Miljødirektoratets hjemmesider, www.miljodirektoratet.no/

Brudd på utslippstillatelsen er straffbart etter forurensningsloven §§ 78 og 79. Også brudd på krav som følger direkte av forurensningsloven og produktkontrollloven samt forskrifter fastsatt i medhold av disse lovene, er straffbart.

Endringer

Det kan foretas endringer i denne tillatelsen etter kriteriene i forurensningsloven § 18. Krav om endring kan stilles fra både forurensningsmyndighetene og bedriften.

Endringer skal være basert på skriftlig saksbehandling og en tilstrekkelig utredning av de forhold som saken gjelder. Eventuell endringsøknad må derfor foreligge i god tid før endring ønskes gjennomført. Tillatelsen kan tilbakekalles eller endres 10 år etter dette vedtak, jfr. forurensningsloven § 18.

Vedtak om gebyr

Forurensningsforskriften kapittel 39 (gebyr til statskassen for arbeid med tillatelser og kontroll etter forurensningsloven) inneholder bestemmelser om gebyrsatser for arbeidet med utslippstillatelser og tilsyn. Bedriften er i brev fra Fylkesmannen av 21.7.20 varslet gebyr på kr. 33.300-, for saksbehandlingen, jf. forurensningsforskriften § 39-4. Det er ikke mottatt kommentarer på dette varselet.

Det betyr at bedriften skal betale et gebyr på kr. 33.300-, for saksbehandlingen. Faktura med innbetalingsblankett ettersendes fra Miljødirektoratet. Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato.

Vedtaket om gebyrsats kan påklages til Miljødirektoratet innen 3 uker etter at dette brev er mottatt, jf. forurensningsforskriftens § 41-5. Eventuell klage bør begrunnes og skal sendes Fylkesmannen. Klagen gis ikke oppsettende virkning, og det fastsatte gebyr må derfor betales i samsvar med ovenstående. Hvis direktoratet imøtekommer klagen, vil det overskytende beløp bli refundert

Saksframstilling

Nye Veier AS skal bygge ny E6 fra Ulsberg (Rennebu kommune) til Vindåsliene (Midtre Gauldal kommune). Veistrekningen er 25 km og skal i all hovedsak bygges som firefelts motorvei med fartsgrense 110 km/t. Traséen går stort sett i jomfruelig terreng. Prosjektet omfatter flere bruer og betongkonstruksjoner og det skal drives en tunnel.

Byggestart er i 2020 og hele strekningen skal åpnes i 2023.

Traseen går gjennom to kommuner, Rennebu kommune og Midtre Gauldal kommune. Det er laget reguleringsplaner for hver kommune, som er vedtatt 05.09.2019, når det gjelder omsøkt strekning.

Tillatelsen omfatter anleggsvirksomhet langs veitraseen som kan føre til utslipp i vassdrag, inkludert etablering av midlertidige anleggsveier, graving og masseutskiftning av naturlige løsmasser og myr og sprengning i dagsone mm. Utslipp av støv og støy er også omfattet av tillatelsen. Tillatelsen inkluderer også driving av en tunnel på strekningen.

I forbindelse med aktiviteter som omhandler fysiske inngrep i vassdrag vil det bli gitt en egen tillatelse fra Trøndelag fylkeskommune.

Det skal sendes inn egen søknad om etablering av massedeponi. Graving i forurenset grunn krever egen tillatelse.

Det har ikke kommet frem opplysninger i søknaden som tilsier at det er boliger som vil bli berørt av støv, støv og rystelser fra utbyggingen. Hvis dette likevel er tilfelle må virksomheten oppfylle

støykrav i hht. T-1442 (retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging) og utføre tiltak for å begrense støy.

Rettslig utgangspunkt

Forurensningsloven

Når Fylkesmannen vurderer om tillatelse til forurensende virksomhet skal gis, og eventuelt på hvilke vilkår, skal vi legge vekt på de forurensningsmessige ulempene ved tiltaket sammenholdt med fordeler og ulemper tiltaket for øvrig vil medføre, jf. forurensningsloven § 11 siste ledd. I vurderingen vil vi særlig ta i betraktning i hvilken grad den omsøkte virksomheten er akseptabel sett i lys av forurensningslovens formål og retningslinjer i §§ 1 og 2.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldlovens forvaltningsmål i §§ 4 og 5 ligger til grunn for Fylkesmannens myndighetsutøvelse. Videre skal prinsippene i §§ 8 til 12 om blant annet kunnskapsgrunnlag, føre-var-tilnærming og samlet belastning legges til grunn som retningslinjer når Fylkesmannen treffer beslutninger som berører naturmangfold.

Vannforskriften

Vannforskriften inneholder forpliktende miljømål om at myndighetene skal sørge for at alle vannforekomster skal oppnå god kjemisk og økologisk tilstand innen 2021 med mindre det er gitt unntak med hjemmel i forskriften § 9 eller § 10.

Nasjonalt prioriterte stoffer

Fylkesmannen har et mål om å kontinuerlig redusere utslipp av nasjonalt prioriterte stoffer (se vedlegg 1 i tillatelsen) slik at utslipp av slike stoffer er stanset innen 2020.

Høringsuttalelser til søknaden

Søknaden er lagt ut til offentlig gjennomsyn og sendt de aktuelle kommunene og berørte parter. Det er kommet inn kommentarer til søknaden fra Rennebu kommune og Bane Nor.

Rennebu kommune

Kommunen mener at avrenning fra Undal verk er spesielt viktig å ha kontroll på, for her kan det være forurenset grunn. Fyllinger og skjæringer langs veitraseen samt ved skytebanen bør fange opp forurensninger fra overvannet.

Her svarer Nye Veier AS at det skal gjennomføres en miljøteknisk grunnundersøkelse på forhånd for å dokumentere hva som er i grunnen, og det vil gjøres en risikovurdering med hensyn til påvirkningen fra riggområdet. Utover dette forventes det ikke at anleggsarbeidet vil berøre forurenset grunn fra Undal Verk.

Videre kommenterer kommunen at salting på vinterstid (fra ferdig vei) vil kunne skade sidearealene samt vannmiljøene og økosystemene dersom denne ikke fanges opp.

Denne tillatelsen omfatter ikke utslipp fra ferdig vei, men Nye Veier AS svarer at de viktigste tiltakene her er å etablere gode rutiner for bruk av salt kombinert med bortledning fra sårbare resipienter og/eller fortykning samt salttolerant vegetasjon langs vei, hvis mulig.

Rennebu kommune mener at støv/ støy under anleggsarbeidene kan bli den største utfordringen. Dette gjelder spesielt for riggområdet i sentrum og ved bygging av forlengelsen av FV 700 til nytt kryss. Her bør det iverksettes forbyggende tiltak.

Her opplyser søker at riggområdet i Berkåk sentrum kun skal benyttes til bolig- og kontorbrakker, slik at det forventes lite støv og støy herfra. Ellers kan andre aktuelle tiltak vil være regulering av arbeidstid og støyskjerming.

Kommunen mener sårbare dyre- og plantearter allerede er kjent/ registrert og de mener at hensynet til disse blir godt ivaretatt så lenge den fremlagte planen følges. Når vilttrekk og livsmiljøer blir påvirket, er det viktig at overganger og de foreslåtte kompenserende tiltak utføres.

Nye Veier AS bemerker at entreprenør (Johs. J. Syltern) har etablerte rutiner for å ivareta vilt og bufe i anleggsfasen, med hovedsakelig inngjerding og gode rutiner for lukking av grunder.

Helse og miljø- utfordringer knyttet opp mot innbyggerne og særlig barn/ unge og andre myke trafikanter må følges godt opp. Det er særlig anleggstrafikken som vil gå gjennom deler av sentrum som vil kunne utfordre trafiksikkerheten. Rennebu kommune skriver videre at anleggstrafikken vil kunne gi helse- og miljøutfordringer for innbyggerne, og påpeker viktigheten av god informasjon til rett tid.

Nye Veier AS har ingen merknader til dette punktet utover at prosjektet er helt innforstått med dette.

Rennebu kommune er kjent med at Nye Veier AS har nødvendig kunnskap om lokaliteter som har grunnforurensning i Rennebu.

Bane Nor

Bane NOR bemerker at anleggsvirksomheten til Nye Veier AS ikke må påføre skade på jernbaneinfrastrukturen.

Her svarer Nye Veier at søknaden primært omhandler forhold for å redusere påvirkning på vannmiljøet i anleggsfasen med tanke på utslipp av forurensning til vassdragene og fra fysiske tiltak i vassdrag. Det vurderes at den type forurensning det er snakk om fra anleggsvirksomheten (i hovedsak partikkelflukst) ikke vil skade jernbaneinfrastrukturen.

Fylkesmannens vurdering av høringsuttalelser og begrunnelse for vedtaket

Utslipp til luft i anleggsperioden

Det stilles krav om at det skal utarbeides en plan for hvordan utslipp av støv skal begrenses i anleggsperioden. Dette blir spesielt viktig nær boliger og sentrumsområder.

Støy

Det har ikke kommet frem opplysninger i søknaden som tilsier at det er boliger/hytter som vil bli berørt av støy fra utbyggingen. Hvis dette likevel er tilfelle, må virksomheten oppfylle støykrav i hht. T-1442 (retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging og bestemmelser om anleggsvirksomhet).

Utslipp til vann

Anleggsarbeidet omfatter bl.a. etablering av midlertidige anleggsveier, graving og masseutskiftning av naturlige løsmasser og myr, sprengning i dagsone, sementarbeider mm. Tillatelsen inkluderer også driving av en tunnel på strekningen.

Alle disse aktivitetene kan medføre utslipp til vann.

Utslipp fra boring av tunnel regnes som den aktiviteten som kan medføre de største utslippene. Alt borevann skal derfor passere renseanlegg før utslipp.

Det skal også utføres tiltak for å begrense utslipp fra de andre aktivitetene, se vilkårsdelen pkt. 3 i vedlegg til tillatelsen.

Det er utført en vurdering av potensielle effekter i resipientene som berøres av den nye veitraseen med forslag til nødvendige avbøtende tiltak. Det skal foretas overvåking etter anleggsslutt for å kontrollere evt. påvirkning av vassdragene og det skal utføres overvåking i anleggsperioden.

Det søkes om et utslipp av partikler fra driving av tunnelen på 200 mg SS/l. Dette kan ved minstevannsføring gi en konsentrasjon i vassdraget (Stavåa) på ca. 35 mg SS/l. Dette er noe høyt, men perioden med utslipp skal være maks 12 uker. Det må likevel vurderes hva som er best mulig periode på året for dette utslippet mhp. fisk og annet liv i elva.

Det skal utføres prøvetaking av utslippet fra tunnelen i hele anleggsperioden og det skal utarbeides et program for undersøkelser i vassdragene i samme periode.

I tillegg til steinstøv/jordpartikler kan avløpsvann fra driving av tunnel inneholde nitrogen fra sprenging, utslipp av basisk vann ved bruk av sement i tunnelen og utslipp fra søl av olje. Renseanlegget for tunnelvann skal derfor i tillegg til fjerning av partikler også bygges slik at evt. oljerester skal tas ut og justere pH ved behov.

Det kan også bli utslipp fra deponering av masser, etablering av fyllinger, andre sementarbeider, riggområder og graving i masser. Her skal det utføres tiltak slik at utslipp fra disse aktivitetene ikke medfører skadelige utslipp av partikler, olje og evt. andre parametere. For alle aktivitetene som utføres på anlegget skal det gjøres tiltak for å begrense utslipp av plastrester.

Utslipp av sanitærvløpsvann fra boligbygg skal avklares med kommunen.

Utslippspunkt for driving av tunnel skal velges slik at innblandingen blir mest mulig effektiv og skal avklares med kommunen med bakgrunn i deres kunnskap om fiskeforhold i vassdraget.

Slam fra rensinnetningene skal leveres godkjent mottak for slikt avfall.

I utgangspunktet skal det kun benyttes sementbaserte tetningsmidler. Dersom andre tetningsmidler benyttes, er det utbyggers ansvar å dokumentere eventuell miljørisiko før dette midlet kan benyttes.

Vurdering etter vannforskriften

Ifølge vannforskriften § 4-6 skal tilstanden i overflatevann og grunnvann beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand.

Vannforskriftens § 12 gir åpning for ny aktivitet eller nye inngrep som likevel i en liten grad kan påvirke tilstanden i resipienten negativt. Det kan tillates forringelse fra svært god til god økologisk tilstand forutsatt av visse vilkår er oppfylt.

Stavåa

Elva og sidebekker er karakterisert som moderat kalkrik og klar eller humøs. Stavåa er en sterkt modifisert vannforekomst (SMVF) på grunn av redusert vannføring som følge av kraftproduksjon. Det er et krav om minstevannføring på 50 liter/sekund.

Ifølge Vann-nett er økologisk potensial moderat og kjemisk tilstand god i Stavåa, mens bekkefeltet har moderat økologisk og god kjemisk tilstand. Foreløpige resultater fra basisovervåkingen viser at det er god tilstand for næringsalter, men forhøyete verdier av arsen og jern samt påvist labilt aluminium.

De øvrige vassdragene

Det er bare et vassdrag (Stavåa) med et tydelig punktutslipp i omsøkt område. De andre vassdragene kan bli påvirket av diffuse utslipp av diverse anleggsarbeider. Økologisk og kjemisk tilstand er kartlagt i forkant av arbeidene.

Virksomheten det her søkes om tillatelse for er vurdert til ikke å komme innunder unntaksbestemmelsene i vannforskriften § 12. Fylkesmannen vurderer det slik at tiltaket er av en slik art at det er mulig å rense utslipp fra aktiviteten slik at bestemmelsen i § 4 i vannforskriften kan overholdes. Bedriften skal utføre prøvetaking av utslippet og av resipientene for å se om det er noe påvirkning av tilstanden i elva.

Økologisk tilstand i vassdragene skal ikke forringes, og det skal iverksettes tiltak som hindrer nedslamming og avrenning til vassdrag.

Prinsippene i naturmangfoldloven

Ifølge naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Nedenfor følger en vurdering av tiltaket iht. lovens retningslinjer.

§ 8 – kunnskapsgrunnlaget

Det er ikke kjent at det er registrert særlig viktige naturverdier knyttet til Stavåa. Det er registrert laks og ørret, men kun på strekningen nedstrøms Brattset kraftverk mot utløpet til Orkla. Strekningen er kort og bred, 47 meter lang og 4 meter bred, med blokkstein og grov elvebunn som ender opp i en fossekulp (naturlig vandringshinder).

Området er ikke et utpreget gyteområde, men fint oppvekstområde med mye skjul.

Det er også laget en oversikt over naturverdier for de andre vassdragene som kan bli påvirket av diverse anleggsarbeider/diffuse utslipp.

Vi kan ikke se at det er rimelig å kreve mer kunnskap om naturmangfoldet før en beslutning fattes. Etter Fylkesmannens vurdering oppfylder kunnskapsgrunnlaget de krav som stilles i naturmangfoldloven § 8.

Kontinuerlig overvåking av kjemiske parametere (suspendert stoff, pH med mer) vil hele tiden gi grunnlag for å vurdere eventuell påvirkning fra utslippet.

§ 9 – føre-var-prinsippet

Bedriften skal lage et prøveprogram for utslipp til vann. Ved at utslippene følges opp med undersøkelser og målinger, vil det være mulig å stille krav til ytterligere tiltak ved behov. Med bakgrunn i dette mener vi at risikoen for irreversibel skade på naturmangfoldet i vannforekomsten over tid skal være liten.

§ 10 – samlet belastning

Tiltakene gjennomføres oppstrøms dagens anadrome strekning i alle vassdragene. Det vurderes at tiltaket vil medføre noe økt belastning på bekkene i anleggsfasen. Påvirkninger kan ramme dagens kantvegetasjon, men vi vurderer at hovedfokus må være i forhold til å minimere tilførsler til vassdrag i anleggsfasen og i forhold til ferdigstilling.

§ 11 – kostnadene ved miljøforringelse

Det er tiltakshaver som skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder. Bedriften må derfor følge opp utslippet med målinger av sentrale parametere. Hvis det viser seg at belastningen fra driften blir for stor, må bedriften ta kostnadene med forbedringstiltak, evt. ekstra rensetrinn.

§ 12 – miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Det skal tas utgangspunkt i driftsmetoder, teknikk og lokalisering som ut fra en tidligere, nåværende og framtidig bruk av naturmangfoldet og økonomiske forhold gis de beste samfunnsmessige resultatene.

For øvrig skal anlegget drives i samsvar med opplysninger gitt i søknaden.

Risikovurdering

I henhold til forurensningsloven og forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) er det utbyggers ansvar å gjennomføre en miljørisikovurdering av utslippene, samt dokumentere at eventuelle utslipp fra virksomheten ikke fører til skade eller ulempe for omgivelsene.

Konklusjon

Fylkesmannen har vurdert saken slik at det kan gis tillatelse for den omsøkte virksomheten. Krav om maksverdier for partikler og overvåking av utslippet gjør det mulig å kreve ytterligere rensing ved behov. Med bakgrunn i dette mener vi at risikoen for irreversibel skade på naturmangfoldet i vannforekomsten over tid skal være liten.

Bedriften må likevel ha en plan klar for å redusere evt. ulemper som følge av driften.

Frister

Tabellen nedenfor gir oversikt over frister for gjennomføringen av tiltak som tillatelsen krever:

Tiltak	Frist	Vilkår nr.
Innarbeide kravene i tillatelsen i bedriftens internkontrollsystem	Innen oppstart for anlegget	2.6
Etablere renseanlegg og andre tiltak for å hindre utslipp fra anleggsarbeidet	Innen driftsstart for aktuelle arbeidsoperasjon	3.1 – 3.4
Sende inn program for prøvetaking av utslippsvann og overvåking i vassdraget	Innen driftsstart	11.1 – 11.2

Utarbeide en tiltaksplan for å begrense støvutslipp fra anlegget og en varslingsplan for støy	Innen driftsstart	7 og 8
Rapportering til Fylkesmannen	1.3 hvert år i driftsperioden	11.3
Utarbeide driftsinstruks for de ulike rensetrinnene/tiltakene	Innen driftsstart for aktuelle arbeidsoperasjon	3.5
Utarbeide en miljørisikoanalyse for sin virksomhet	Innen driftsstart	10.2

Klageadgang

Tillatelsen kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen tre uker fra avgjørelsen er mottatt. Eventuell klage skal angi det vedtak det klages over, og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes og sendes om Fylkesmannen.

Med hilsen

Marit Lorvik (e.f.)
seksjonsleder
Klima- og miljøavdelingen

Tore Haugen
senioringeniør
Klima- og miljøavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg

Kopi med vedlegg til:

Trøndelag fylkeskommune	Fylkets hus, Postboks 2560	7735	STEINKJER
BANE NOR SF	Postboks 4350	2308	HAMAR
Midtre Gauldal kommune	Rørosveien 11	7290	STØREN
Rennebu kommune	Myrveien 1 Berkåk	7391	RENNEBU

Nye Veier AS

Utslippstillatelse for

anleggsvirksomhet i forbindelse med anleggsarbeider på E6 langs strekningen Ulsberg – Vindåsliene i Midtre Gauldal og Rennebu kommuner

gitt i medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6, § 11, jfr. § 16. Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger gitt i søknad samt opplysninger framkommet under behandling av søknaden. Endringer som virksomheten ønsker å foreta i forhold til dette, det være seg med hensyn til utslippspunkt eller rensutstyr, må være klarert med Fylkesmannen på forhånd.

Dersom hele eller deler av tillatelsen ikke er tatt i bruk innen 4 år etter at tillatelsen er gitt, skal bedriften sende fylkesmannen en redegjørelse for virksomhetens omfang slik at Fylkesmannen kan vurdere evt. endringer i tillatelsen.

Informasjon om ansvarlig enhet

Navn	Nye Veier AS
Gate/postboks	Tangen 76
Poststed	4608 Kristiansand
Kommune og fylke	Kristiansand
Org. nummer	

Fylkesmannens referanser

Tillatelsesnummer	Anleggsnummer	Risikoklasse	Anleggsaktivitet
			Anleggsvirksomhet

Tillatelse gitt: 24.9.20

Marit Lorvik (e.f.)
seksjonsleder
Klima- og miljøavdelingen

Tore Haugen
Senioringeniør
Klima- og miljøavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

1. Tillatelsens ramme

Nye Veier AS gis tillatelse til midlertidig utslipp i anleggsfasen i forbindelse med ny E6 på strekningen Ulsberg - Vindåsliene i kommunene Midtre Gauldal og Rennebu. Dette omfatter utslipp fra tunneldriving, gravearbeider og avløp fra riggområder. Utslipp av sanitærvløpsvann skal avklares med kommunal myndighet.

2. Generelle vilkår

2.1 Utslippsbegrensninger

De utslippskomponenter fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning, er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i denne tillatelsen. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er omfattet av tillatelsen så langt opplysninger om slike utslipp ble fremlagt i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet. Dette gjelder likevel ikke utslipp av prioriterte miljøgifter oppført i vedlegg 1. Utslipp av slike komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår uttrykkelig av vilkårene eller de er så små at de må anses å være uten miljømessig betydning.

2.2 Plikt til å overholde grenseverdier

Alle grenseverdier skal overholdes innenfor de fastsatte midlingstider. Variasjoner i utslippene innenfor de fastsatte midlingstidene skal ikke avvike fra hva som følger av normal drift i en slik grad at de kan føre til økt skade eller ulempe for miljøet.

2.3 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

All forurensning fra bedriften, herunder utslipp til luft og vann, samt støy og avfall, er isolert sett uønsket. Selv om utslippene holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter bedriften å redusere sine utslipp, herunder støy, så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Plikten omfatter også utslipp av komponenter det ikke gjennom vilkår er satt uttrykkelig grenser for, se nedenfor.

For produksjonsprosesser der utslippene er proporsjonale med produksjonsmengde, skal eventuell reduksjon av produksjonsnivået i forhold til det som er lagt til grunn i forbindelse med saksbehandlingen, medføre en tilsvarende reduksjon i utslippene.

2.4 Plikt til forebyggende vedlikehold

For å holde de ordinære utslipp på et lavest mulig nivå og for å unngå utilsiktede utslipp skal bedriften sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha utslippsmessig betydning. System/rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal være dokumentert. (Jfr. Internkontrollforskriften § 5 punkt 7¹)

¹ Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter – forskrift av 06.12.1996 nr. 1127 (Internkontrollforskriften)

2.5 Tiltak ved økt forurensningsfare

Dersom det som følge av unormale driftsforhold eller av andre grunner oppstår fare for økt forurensning, plikter bedriften å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren, herunder om nødvendig å redusere eller innstille driften.

Bedriften skal så snart som mulig informere Fylkesmannen om unormale forhold som har eller kan få forurensningsmessig betydning. Akutt forurensning skal varsles iht. vilkår nedenfor.

2.6 Internkontroll

Bedriften plikter å etablere internkontroll for sin virksomhet i henhold til gjeldende forskrift om dette². Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at bedriften overholder krav i denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrollloven og relevante forskrifter til disse lovene. Bedriften plikter å holde internkontrollen oppdatert.

Bedriften plikter til enhver tid å ha oversikt over alle forhold som kan medføre forurensning og kunne redegjøre for risikoforhold.

3. Utslipp til vann

3.1 Utslipp fra borevann i forbindelse med driving av tunnel

Utslippspunkt

Utslipp til vassdrag skal føres ut i resipienten på en slik måte at det fører til maksimal innblanding og fortykning av utslippet. Eksakt utslippspunkt skal gjøres ut fra en vurdering av gyteområder og oppvekstforhold for fisk.

Grenseverdier

Utslipp til vassdrag

- Renset utslipp målt i suspendert stoff (SS) skal ikke overstige 200 mg/l
- Det skal legges til rette for avbøtende tiltak hvis utslippsvannet fra tunneldrivingen har høy pH slik at man unngår dannelse av toksisk NH_3 i resipienten.
- For tungmetaller, pH og PAH skal utslippet ikke overstige følgende grense:

Komponent	Grense i mikrogram (μg) pr. liter
Bly (Pb)	30
Kobber (Cu)	150
Sink (Zn)	150
Krom (Cr)	150
Nikkel (Ni)	150
PAH	3
Olje (mg/l)	10
pH	6 - 9

² Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter – forskrift av 06.12.1996 nr. 1127 (Internkontrollforskriften)

Verdiene for tungmetaller og PAH er satt ut fra hva som er målt i ordinært overvann og er noe lavere enn krav som settes til industrien for disse parameterne. *Hvis utslippet likevel medfører problemer i elva må det påregnes ytterligere tiltak for å hindre dette.*

3.2 Utslipp fra riggområder

Avløp fra verkstedrigg skal minimum renses i oljeutskiller. Avløp fra bolig/kontorrigg skal avklares med kommunal myndighet.

Når det gjelder riggplasser skal entreprenører iverksette tiltak for å hindre utslipp, søl, uhell og spredning av olje, drivstoff og annen forurensning til løsmasser, grunn og resipienter.

Riggplass hvor det er tilrettelagt for spyling og rengjøring av maskiner og med verksted skal ha oppsamling av vaskevann og overvann som skal renses før utslipp.

3.3 Deponering av stein – og jordmasser

Det skal sendes inn egen søknad om evt. deponering av jord- og steinmasser.

3.4 Arbeid i dagsoner (sprenging, utgraving, betongarbeider mm) og etablering av fyllinger

Dette arbeidet skal utføres på en slik måte at det medfører minst mulig utslipp til vassdrag som følge av arbeidet. Om nødvendig må det bygges avskjærende grøfter, sedimentasjonsbasseng eller liknende tiltak.

Det skal sikres at avrenning fra myrvann blir tilstrekkelig oksidert gjennom tilstrekkelig oppholdstid i sedimenteringsløsning før utslipp til vassdrag. Hvis overvåkning viser lav pH i vassdrag skal pH-justerende tiltak iverksettes.

Betongarbeid skal ikke utføres med fare for store regnskylt samme dag som støpen er gjort. Det skal ikke foregå utslipp av vann fra betongarbeid direkte til vassdrag. Vask av betongutstyr og betongbil tillates ikke i anleggsområdet med fare for utslipp til vassdrag.

3.5 Drift av renseinnretninger og andre tiltak som skal utføres for å begrense utslipp til elva

Det skal utarbeides nødvendige driftsinstruksjoner for de ulike rensetrinnene/tiltakene i pkt. 3.1-3.4 ovenfor. Dette skal bl.a. omfatte ettersyn og tømning av sedimenteringsbasseng og oljeutskiller.

For alle aktiviteter skal det utføres tiltak for å hindre at plast kan gå ut i vassdraget.

For øvrig skal arbeidene utføres i samsvar med søknaden av 17.6.20.

Bedriften skal sende inn et overvåkingsprogram for utslipp av borevann og for overvåking av berørte vassdrag. Dette skal bl.a. inkludere kontinuerlig overvåking av nøkkelparametere for å sikre at renseanlegget fungerer optimalt og at tilstanden i resipientene ikke medfører skadelige nivåer for fisk og annet liv, se pkt. 11 under.

4. Grunnforurensning

Virksomheten skal ikke medføre utslipp til grunn eller grunnvann som kan medføre skader eller ulemper for miljøet.

Bedriften plikter å gjennomføre forebyggende tiltak som skal hindre utslipp til grunn og grunnvann. Bedriften plikter videre å gjennomføre tiltak som er egnet til å begrense miljøvirkningene av et eventuelt utslipp til grunn og grunnvann. Utstyr og tiltak som skal forhindre utslipp til grunn og grunnvann eller hindre at eventuelle utslipp medfører skade eller ulempe for miljøet, skal overvåkes og vedlikeholdes regelmessig. Plikten etter dette avsnittet gjelder tiltak som står i et rimelig forhold til de skader og ulemper som skal unngås.

Bedriften skal holde løpende oversikt over eventuell eksisterende forurenset grunn på bedriftsområdet og forurensete sedimenter utenfor, herunder faren for spredning, samt vurdere behovet for undersøkelser og tiltak. Er det grunn til å anta at undersøkelser eller andre tiltak vil være nødvendig, skal forurensningsmyndigheten varsles om dette.

Terrenginngrep som kan medføre fare for at forurensning i grunnen sprer seg, må ha godkjent tiltaksplan etter forurensningsforskriften kapittel 2, eventuelt tillatelse etter forurensningsloven.

5. Kjemikalier

Med kjemikalier menes her kjemiske stoffer og stoffblandinger som brukes i virksomheten, både som råstoff i prosess og som hjelpekjemikalier, for eksempel begroingshindrende midler, vaskemidler, hydraulikkvæsker, brannbekjempningsmidler.

For kjemikalier som benyttes på en slik måte at det kan medføre fare for forurensning, skal bedriften dokumentere at den har foretatt en vurdering av kjemikalienes helse- og miljøegenskaper på bakgrunn av testing eller annen relevant dokumentasjon, jf. også punkt 2.6 om internkontroll.

Bedriften plikter å etablere et dokumentert system for substitusjon av kjemikalier. Det skal foretas en løpende vurdering av faren for skadelige effekter på helse og miljø forårsaket av de kjemikalier som benyttes, og av om alternativer finnes. Skadelige effekter knyttet til produksjon, bruk og endelig disponering av produktet, skal vurderes. Der bedre alternativer finnes, plikter bedriften å benytte disse så langt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe.³

Stoffer alene, i stoffblandinger og/eller i produkter, skal ikke framstilles, bringes i omsetning, eller brukes uten at de er i overensstemmelse med kravene i REACH-regelverket.⁴

6. Avfall

Bedriften plikter så langt er mulig uten urimelige kostnader eller ulemper å unngå at det dannes avfall som følge av virksomheten. Særlig skal innholdet av skadelige stoffer i avfallet søkes begrenset mest mulig. Bedriften plikter å sørge for at all håndtering av avfall, herunder farlig avfall, skjer i overensstemmelse med gjeldende regler for dette fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, herunder avfallsforskriften.

6.1 Nærings- og husholdningsavfall

Næringsavfall og husholdningsavfall skal leveres til godkjent avfallsbehandling. Åpen brenning av avfall er ikke tillatt.

³ Jf Produktkontrollloven av 11.06.1979 nr. 79 § 3a

⁴ Jf Produktkontrollloven av 11.06.1979 nr. 79 § 3a

Denne tillatelsen griper ikke inn i kommunens rett til å kreve inn avgifter eller å stille spesielle krav til avfallens sammensetning.

6.2 Farlig avfall

Farlig avfall kan ikke fortynnes med den virkning at det blir regnet som ordinært avfall. Ulike typer farlig avfall kan ikke sammenblandes hvis dette kan medføre fare for forurensning eller skape problemer for den videre håndteringen av avfallet. Farlig avfall kan heller ikke blandes sammen med annet avfall, med mindre det letter den videre behandlingen av det farlige avfallet og dette gir en miljømessig minst like god løsning.

Farlig avfall skal deklarerer ved levering gjennom bruk av www.avfallsdeklarering.no/. Farlig avfall skal ikke lagres lenger enn 12 måneder før viderelevering.

Olje og oljeholdig slam fra renseinnretninger skal leveres godkjent mottaker for slikt avfall. Slam fra sandfang og sedimenteringsbasseng skal leveres godkjent mottaker for slikt avfall.

7. Støy

Følgende støybegrensninger for berørte boliger og annen støyømfintlig bebyggelse gjelder for prosjektet:

Bygningstype	Støykrav på dagtid (LpAeq12h 07-19)	Støykrav på kveld (LpAeq4h 19-23) eller søn-/helligdag (LpAeq16h 07-23)	Støykrav på natt (LpAeq8h 23-07)
Boliger, sykehus, institusjoner mv.	60	55	45
Skoler, barnehager	55 i brukstid		

Støyende drift og aktiviteter bør normalt ikke forekomme om natten hvis noen av de aktuelle bygningstypene blir berørt av aktiviteten.

Det skal utarbeides en varslingsplan for naboer som blir utsatt for vesentlig støy. Denne skal minst omfatte punktene som er nevnt i pkt. 4.4 i T-1442 (Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging).

8. Støv

Hvis det oppstår problemer med støv for boliger, hytter eller andre berørte parter skal det utføres renhold og støvdemping på anleggsområdet/-veier og kjøretøy.

Det skal utarbeides en tiltaksplan for å begrense støvutslipp fra anlegget.

9. Tetningsarbeider i tunnelen

Dersom det skal brukes kjemiske tetningsmidler som kan medføre en miljørisiko for miljøet, skal det gjennomføres en miljørisikovurdering som skal forelegges forurensningsmyndighetene før dette kan brukes.

10. Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning

10.1 Lagertanker for kjemikalier/oljeprodukt

Det skal utføres nødvendige sikringstiltak rundt lagertanker for kjemikalier/ oljeprodukt.

10.2 Miljørisikoanalyse

Bedriften skal gjennomføre en miljørisikoanalyse av sin virksomhet. Bedriften skal vurdere resultatene i forhold til akseptabel miljørisiko. Potensielle kilder til akutt forurensning av vann, grunn og luft skal kartlegges. Miljørisikoanalysen skal dokumenteres og skal omfatte alle forhold ved virksomheten som kan medføre akutt forurensning med fare for helse- og/eller miljøskader inne på bedriftens område eller utenfor. Ved modifikasjoner og endrede produksjonsforhold skal miljørisikoanalysen oppdateres.

Bedriften skal ha oversikt over de miljøressurser som kan bli berørt av akutt forurensning og de helse- og miljømessige konsekvenser slik forurensning kan medføre.

10.3. Forebyggende tiltak

På basis av miljørisikoanalysen skal bedriften iverksette risikoreduserende tiltak. Både sannsynlighetsreduserende og konsekvensreduserende tiltak skal vurderes. Bedriften skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene.

10.4. Etablering av beredskap

Bedriften skal, på bakgrunn av miljørisikoanalysen og de iverksatte risikoreduserende tiltakene, om nødvendig, etablere og vedlikeholde en beredskap mot akutt forurensning. Beredskapen skal være tilpasset den miljørisikoen som virksomheten til enhver tid representerer. Beredskapen mot akutt forurensning skal øves minimum en gang pr. år.

10.5. Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles i henhold til gjeldende forskrift⁵. Bedriften skal også så snart som mulig underrette Fylkesmannen i slike tilfeller.

11. Utslippskontroll og rapportering til Fylkesmannen

11.1. Utslippskontroll

Bedriften skal gjennomføre målinger av utslipp til vann. Målinger omfatter prøvetaking, analyse og/eller beregning.

Målinger skal utføres slik at de blir representative for virksomhetens faktiske utslipp. Det innebærer at prøvene skal tas ved full produksjon på anlegget og med jevne mellomrom gjennom året.

Måleprogrammet skal beskrive både prøvetaking, analyse og/eller beregning, herunder:

- prøvetakings- og analysemetode
- valg av måleperioder
- beregningsmodeller og utslippsfaktorer som benyttes
- beregning av usikkerhet i målingene for de parameterne som er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke utslippsgrenser
[Usikkerhetsberegningene skal følge standard og bør første gang utarbeides av uavhengig konsulent.]

⁵ Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning av 09.07.1992, nr. 1269

Bedriften er ansvarlig for at metoder og utførelse er forsvarlig kvalitetssikret bl.a. ved å

- utføre målingene etter Norsk standard. Dersom det ikke finnes, kan internasjonal eller utenlandsk standard benyttes.
- bruke akkrediterte laboratorier / tjenester når prøvetaking og analyse utføres av eksterne
- kvalitetssikre egne analyser ved å delta i ringtester
- kvalitetssikre egne målinger jevnlig ved verifisering av uavhengig tredjepart
- redusere usikkerheten ved målingene mest mulig

Måleprogram for utslipp til vann (gjelder alle aktiviteter med punktutslipp) sendes Fylkesmannen innen driftsstart på anlegget.

11.2 Overvåking av resipient

Bedriften skal måle tilstanden i resipientene. Dette gjelder resipienter med utslipp fra alle aktiviteter som kan medføre påvirkning av vannkvaliteten.

Vannet i resipienten skal kartlegges og klassifiseres etter *Veileder 02:2018 Klassifisering av miljøtilstand i vann* fra Direktoratgruppen for gjennomføring av vanddirektivet eller andre/nyere nasjonale standarder.

Forslag til program for overvåking av resipient sendes Fylkesmannen innen driftsstart. Et slikt program skal også inneholde hvordan personell skal varsles ved overskridelser av parametere som måles kontinuerlig.

Bedriften kan også etter pålegg fra Fylkesmannen måtte betale for en representativ del av kostnadene ved en resipientundersøkelse (enkelstående eller vedvarende program) i et litt større område der anlegget er plassert.

11.3. Rapportering til Fylkesmannen

Bedriften skal sende inn årsrapport til Fylkesmannen innen 1. mars fram til prosjektet er ferdig. Dette skal minst omfatte utslipp fra anlegget, resultat fra overvåking i resipient, disponering av avfall og eventuelle avvik i forhold til utslippstillatelsen.

12. Utskifting av utstyr

Dersom det skal foretas utskifting av utstyr i virksomheten som gjør det teknisk mulig å motvirke forurensninger på en vesentlig bedre måte enn da tillatelsen ble gitt, skal Fylkesmannen på forhånd gis melding om dette.

All utskifting av utstyr skal baseres på at de beste tilgjengelige teknikker med sikte på å motvirke forurensning skal benyttes.

13. Eierskifte

Hvis bedriften overdras til ny eier, skal melding sendes Fylkesmannen så snart som mulig og senest én måned etter eierskiftet.

14. Nedleggelse

Hvis et anlegg blir nedlagt eller en virksomhet stanser for en lengre periode, skal eieren eller brukeren gjøre det som til enhver tid er nødvendig for å motvirke fare for forurensninger. Hvis anlegget eller virksomheten kan medføre forurensninger etter nedleggelsen eller driftsstansen, skal det i rimelig tid på forhånd gis melding til Fylkesmannen.

Fylkesmannen kan fastsette nærmere hvilke tiltak som er nødvendig for å motvirke forurensning. Fylkesmannen kan pålegge eieren eller brukeren å stille garanti for dekning av framtidige utgifter og mulig erstatningsansvar.

Ved nedleggelse eller stans skal bedriften sørge for at råvarer, hjelpestoff, halvfabrikat eller ferdig vare, produksjonsutstyr og avfall tas hånd om på forsvarlig måte, herunder at farlig avfall håndteres i henhold til gjeldende forskrift⁶. De tiltak som treffes i denne forbindelse, skal rapporteres til Fylkesmannen innen 3 måneder etter nedleggelse eller stans. Rapporten skal også inneholde dokumentasjon av disponeringen av kjemikalierester og ubrukte kjemikalier og navn på eventuell(e) kjøper(e).

Ved nedleggelse av en virksomhet skal den ansvarlige sørge for at driftsstedet settes i miljømessig tilfredsstillende stand igjen.

Dersom virksomheten ønskes startet på nytt, skal det gis melding til Fylkesmannen i god tid før start er planlagt.

15. Tilsyn

Bedriften plikter å la representanter for forurensningsmyndigheten eller de som denne bemyndiger, føre tilsyn med anleggene til enhver tid.

⁶ Avfallsforskriftens kapittel 11 om farlig avfall

VEDLEGG 1**Liste over prioriterte miljøgifter, jf. punkt 2.1.**

Utslipp av slike komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår gjennom uttrykkelig regulering i vilkårenes pkt. 3 til 13.

Metaller og metallforbindelser:

	Forkortelser
Arsen og arsenforbindelser	As og As-forbindelser
Bly og blyforbindelser	Pb og Pb-forbindelser
Kadmium og kadmiumforbindelser	Cd og Cd-forbindelser
Krom og kromforbindelser	Cr og Cr-forbindelser
Kvikksølv og kvikksølvforbindelser	Hg og Hg-forbindelser

Organiske forbindelser:

Bromerte flammehemmere	Vanlige forkortelser
Penta-bromdifenyleter (difenyleter, pentabromderivat)	Penta-BDE
Okta-bromdifenyleter (defenyleter, oktabromderivat)	Okta-BDE, octa-BDE
Deka-bromdifenyleter (bis(pentabromfenyl)eter)	Deka-BDE, deca-BDE
Heksabromcyclododekan	HBCDD
Tetrabrombisfenol A (2,2',6,6'-tetrabromo-4,4'-isopropyliden difenol)	TBBPA

Klorerte organiske forbindelser

1,2-Dikloretan	EDC
Klorerte dioksiner og furaner	Dioksiner, PCDD/PCDF
Heksaklorbenzen	HCB
Kortkjedete klorparafiner C ₁₀ -C ₁₃ (kloralkaner C ₁₀ -C ₁₃)	SCCP
Mellomkjedete klorparafiner C ₁₄ -C ₁₇ (kloralkaner C ₁₄ -C ₁₇)	MCCP
Klorerte alkylbenzener	KAB
Pentaklorfenol	PCF, PCP
Polyklorerte bifenyler	PCB
Triklorbenzen	TCB
Tetrakloreten	PER
Triklloreten	TRI
Triklosan (2,4,4'-Triklor-2'-hydroksydifenyleter)	TCS
Tris(2-kloretyl)fosfat	TCEP

Enkelte tensider

Ditalg-dimetylammoniumklorid	DTDMAC
Dimetyldioktadekylammoniumklorid	DSDMAC
Di(hydrogenert talg)dimetylammoniumklorid	DHTMAC

Nitromuskforbindelser

Muskxylen

Alkylfenoler og alkylfenoletoksyler

Nonylfenol og nonylfenoletoksyler	NF, NP, NFE, NPE
Oktylfenol og oktylfenoletoksyler	OF, OP, OFE, OPE
4-heptylfenoler (forgrenet og rettkjedet)	4-HPbl
4-tert-pentylfenol	4-t-PP
4-tert-butylfenol	4-t-BP
Dodecylfenol m. isomerer	DDP
2,4,6 tri-tert-butylfenol	TTB-fenol

Per- og polyfluorerte alkylforbindelser (PFAS)

Perfluoroktansulfonat (PFOS) og forbindelser som inneholder PFOS	PFOS, PFOS-relaterte forbindelser
Perfluorheksansulfonsyre (PFHxS) og forbindelser som inneholder PFHxS	PFHxS, PFHxS-relaterte forbindelser
	PFOA
Perfluoroktansyre	
Langkjedete perfluorerte karboksylsyrer C9-PFCA – C14-PFCA	PFNA, PFDA, PFUnDA, PFDODA, PFTrDA, PFTeDA

Tinnorganiske forbindelser

Tributyltinnforbindelser	TBT
Trifenyлтinnforbindelser	TFT, TPT
Dibutyltinnforbindelser	DBT
Dioktyлтinnforbindelser	DOT

Polysykliske aromatiske hydrokarboner

PAH

Ftalater

Dietylheksylftalat (bis(2-etylheksyl)ftalat)	DEHP
Benzylbutylftalat	BBP
Dibutylftalat	DBP
Diisobutylftalat	DIBP

Bisfenol A

BPA

Siloksaner

Dodekametylsykloheksasiloksan	D6
Dekametylsyklopentasiloksan	D5
Oktametylsyklotetrasiloksan	D4

Benzotriazolbaserte UV-filtre

2-Benzotriazol-2-yl-4,6-di-tert-butylphenol	UV-320
2,4-di-tert-butyl-6-(5-chlorobenzotriazol-2-yl)phenol	UV-327
2-(2H-benzotriazol-2-yl)-4,6-ditertpentylphenol	UV-328
2-(2H-Benzotriazol-2-yl)-4-(tert-butyl)-6-(sec-butyl)phenol	UV-350

